

**Carolus M. Romanorum Imperator, Et Francorum Rex,
Romano-Catholicus, Libris IV. Explicatus, Et Vindicatus**

Schaten, Nicolaus

Nevhvsii, 1674

Cap. 3. De Lege, & mandatorum Dei observatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-99067](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-99067)

CAPV T III.

De Lege, et mandatorum Dei observatione.

Legem Dei à Christianis in statu gratiæ servari non posse, communis est Lutheranorum, Calvinistarum, cæterorumque novatorum doctrina; tam impia, quàm inaudita in Ecclesia, & à Luthero primùm invec̃ta, quam Nifanius confirmat, legemque oppugnat ex Carolinis, de quibus egimus, libris, & argumentum ex ijs in fronte collocat, tanquam Carolus Magnus docuerit, legem Dei & Decalogum servari non posse. Ita enim ex lib. 1. de Imag. c. 14. *Deus præcepit, sed homo non fecit. Lex enim posita est in veteri testamento, qua convinceret peccatores, Cap. 15. Lex a quovis proficiente non ex omni parte completur. Ibidem: Deus jugum legis homini imposuit, quod homo ferre non valet, Lib. 3. c. 25. Lex peccata tantummodo ostendit, gratia autem quæ per Christum data est, peccata, quæ lex monstraverat, curavit. R.* Auctoritatem horum librorum, ex quibus hæc citantur, nullam esse, nec aliud ex ijs veritatis testimonium peti, quàm ex antiquis hæreticorum scriptis. id quod suprâ satis demonstratum est. Nec enim Carolini, sed pseudo-Carolini sunt libri, multis alijs erroribus & falsis dogmatibus respersi. Admittamus etiam libros illos, nihil tamen hæc ipsa (quæ adfers) directè contra nos faciunt: quando nihil aliud ex his conficitur, quàm legem Dei sine gratia Dei impleri non posse. Et quis illud abnegat? Deinde, cùm dicitur legem à proficiente ex omni parte compleri non posse, satis declarat, à perfectioribus & confirmatis in gratia impleri posse, quantum ad perfectionem legis, & continentiam à mortalibus peccatis requiritur. Cæterum id quod præendis, Carolum nunquam docuisse infrâ exponam. Nunc rem ipsam paulò altiùs repetamus. In omnibus enim fidei controversijs provocatis nos ad Scripturam, hîc verò ubi de legis observatione, & re gravissimâ, & præscripta à Deo salutis via agitur,

CCCC

tur,

tur, prorsus files, tanquam Scriptura veteris & novi Testamenti nihil ad te spectaret, qui doctorem te Legis, & populi ductorem, (si non veriùs seductorem) ferre audes.

I. Igitur legem Dei servari posse & debere à fidelibus iustis per gratiam, manifestè Scriptura veteris Testamenti nos docet. Deut. 26. *Hodie Dominus Deus tuus praecepit tibi, ut facias mandata haec... & impleas ex toto corde.* Deut. 5. antequam Decalogum praecriberet Moyses, inquit: *Discite ea, & opere complete.* Et post latam legem rursus inquit: *Custodie igitur & facite quae praecepit Dominus Deus vobis.* Deut. 29. Moyses ait: *Mandatum hoc, quod ego praecepit tibi hodie, non supra te est, neque procul positum, nec in calo situm.* Ezech. 36. *Spiritum meum ponam in medio vestri; & faciam, ut in praeceptis meis ambuletis.* Hunc Spiritum, & hanc etiam gratiam adfuisse servantibus legem, testatur Scriptura Deut. 5. v. 29. psalm. 118. Luc. 18. v. 22. Actor. 15. v. 10. Rom. 8. v. 2. Et quis Prophetarum, aut quis Hagiographus scriptor, aut quis liber veteris Testamenti non commendat praecribitque mandatorum observationem? *Tu mandasti, mandata tua custodiri nimis,* inquit David psalm. 118. Aut quis demum Prophetarum, Scriptorque sacer tot pœnas castigati Hebraei populi non refert ad transgressionem mandatorum? Plena hic est tota Scriptura. Contrà, quæ non merces servantibus legem promissa est, redditaque à Deo? Aut qui non iusti memorantur? Nimirum cum Noë & Abraham tot Patriarchæ, cum Moysè tot Propheta, cum Davide & Josiâ tot Principes Hebraei populi, cum Zacharia & Samuele tot Levitæ & Sacerdotes, cum Tobia, & Josepho castissimo Virginis sponso, tot viri Sancti, cum Judith & Elisabetha tot ex sexu sequiore fœminæ. Omnes hos Scriptura in via mandatorum Dei incessisse perhibet: ideoque aut iusti, aut recti corde, aut perfecti tam in lege naturæ, quàm lege Mosai- ca dilaudantur. Unde tot millia signatorum ex omni tribu recensentur in Apocalypsi, qui non aliâ viâ, quàm mandatorum Dei, numerum illum beatorum implevere, & tamen quàm dura Lex vetus erat, comparata cum lege Christi, suavi illo jugo? Questus quidem D. Petrus Act. 15. legem Mosaicam esse jugum grave, *Quod neque Patres nostri, neque nos portare potuimus.* Verùm id ille non de morali lege tantùm seu Decalogo, (de quâ nunc agimus) sed Judiciali, & Cærimoniali ut Morali conjunctis dixit; & ita dixit, non ut impossibilem sed ut duram atque arduam ostende-

ostenderet: (quod enim valde difficile est, moraliter impossibile vocari solet) cum Deus impossibilia (quod tyrannorum est) præcipere non possit. Ideo veterem Legem Augustinus dixit *sarcinam innumerabilium observationum*, quâ dura Judæorum cervix premenda erat. Nec tamen quispiam Prophetarum, aut ullus sanæ mentis in Lege illa Doctor unquam docuit, legem illam observatu impossibilem esse, quod heterodoxi nostri cum Antinomis, de Lege morali & Decalogo docent: quam Christus in Lege gratiæ abrogatâ Cærimoniali veteri & Judiciali solum reliquit, quod natura etiam ipsa hanc præscriberet. utque servari posset, Christus etiam uberiores quàm in lege veteri gratiam communicavit, Joan. 1. *Et de plenitudine ejus nos omnes accepimus, gratiam pro gratia*; illis ad mensuram data fuit gratia, nobis ad abundantiam, ut ea etiam, quæ sunt supra legem moralem, consilia videlicet Evangelica servari possent. Nihil magis crepant novatores, quàm merita Christi. & qua in re magis injuriæ sunt in merita Christi, ex quibus plenitudo gratiæ nobis data est? Et tamen populo *αδυναμία*, & impossibilitatem mandatorum Dei persuadere audent. Non Epicurus tantam vitæ licentiam indulgit, quantum Lutherus ex hac impia doctrina sua. Et hi Christiani esse volunt, qui Ecclesiam reformat.

II. Hæc fundamenta Catholicæ doctrinæ asseruntur ab ipsa Scripturâ novi Testamenti, Matth. 11. *Jugum meum suave est, & onus meum leve*. Joan. 1. c. 5. *Mandata ejus gravia non sunt*. Matth. 19. *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata*. Idem convincitur ex ijs Scripturæ locis, quæ docent mandata Dei servari ab ijs, qui diligunt Deum; at multi diligunt Deum: ergo & mandata servant. Joan. 14. *Qui diligit me, sermonem meum servabit*. Rom. 13. *Qui diligit proximum, legem implevit*. Idem ad Gal. 5. & Joan. 13. alijsque in locis docetur: & tametsi caritas hæc respectu alterius vitæ imperfecta sit, tanta tamen est in hac vita, & tam efficax, ut præcepta graviter obligantia servari possint. Unde enim tot Justi & Sancti in hac vita, de quibus ex Scriptura constat, quos inter Apostolos, Christi discipulos, Martyres, & ex omni gradu & statu innumerablem hominum justorum multitudinem percensere necesse est.

III. Rationibus asseritur. Primò potest homo cum gratia Dei servare consilia Evangelica, quæ supra mandata sunt, Matth. 19. *Si vis perfectus esse, vade, & vende quæ habes, & da pauperibus, & habebis the-*

CCCC 2

saurum

aurum in calo: & veni, sequere me. 1. Cor. 7. Matth. 16. alijsque in locis hæc commendantur, quod innumerabilis religiosorum & SS. virginum numerus in Ecclesia convincit. Quare Augustinus serm. 18. de verb. Apost. *Non grande onus imposuit virginibus, major amor majus imposuit onus.* Secundò, si impossibilia sunt præcepta, neminem obligarent, fingi enim non potest obligatio, & prævaricatio, ubi possibilitas non est; nec præcepta erunt præcepta, sed ludibria Christi. Tertiò si Lex servari non potest, Deus omni tyranno crudelior erit, qui tributum impossibile exigat ab homine, quod impossibile est solvi, & legem tulit, quæ à nullo servari possit. Quartò Christi passio cum in redemptionem nostram, tum in hoc salutis medium & Legis observationem destinata est, Rom. 8 v. 3. Christus passus est, *ut justificatio legis impleteretur in nobis.* Hebr. 5. *Factus est omnibus obtemperantibus sibi causa salutis aeternæ.* Frustranea hæc sunt, si Lex impleri non potest. Et quæ non in hanc rem ex Scriptura sistuntur?

IV. Accedit Patrum auctoritas, de qua fallacissimè Nifanius scribit enim: sicut in Carolinis libris dicitur, Legem impleri non posse, ita omnium in puriore antiquitate Doctorum sententiam esse, legem servari non posse. Id quàm impudens sit mendacium, ex Patribus primorum sæculorum ostendam.

Cyprianus de Baptismo: *Quod si impossibilia essent præcepta tua, vel tantis difficultatibus onerata, vel voluntas sic abdita, ut non posset intelligi, quod à nobis expeteret sua altitudo, licet invitus nemo peccet, posset tamen in multis excusari debitum, nisi simul se complecterentur possibilitas & facilitas, scientia & potestas. Præcipis Domine ut diligam te, hoc & possum & debeo.*

Athanasius lib. de virginit. *Ne dicas in corde tuo, at quoniam modo ista præstare potero? timentibus Dominum præcepta impossibilia non sunt.*

Basilii in illud Attende: *Impium est dicere, impossibilia esse Spiritus præcepta.*

Chrysostomus Hom. 8. de Pœnit. *Nequaquam Dominum accusas, haud mandat impossibilia. multi & ipsa superant præcepta.* Rursum in eadem Hom. *Quid igitur? Impossibilia nobis mandat Deus? non inquam. obmutescere, neque Domino succenses, non enim hic responsi modus, sed peccati additamentum priori pejus.* Idem in psalm. 111. *Difficultatem non natura*

iura praeceptorum, sed multorum solet socordia effigere. Itaque si quis ea cum studio & alacritate animi suscipiat, videbit ea esse levia & facilia. quocirca dicebat textus: *jugum meum suave est, & onus meum leve*. Rursus in cap. 11. Matth. *Ne metuat, etiam si onus dixerim, leve enim est*.

Hilarius in psalm. 118. *Latum mandatum Dei est, & in omnia spei nostra genera diffunditur: ut non difficile sit, si voluntas adsit, praecepto Domini obtemperare*. In cap. 11. Matth. *Quid iugo eius suavius? Quid onere levius?*

Hieronymus lib. 3. adversus Pelag. *Deus possibilia mandavit, hoc nulli dubium est*. In cap. 5. Matth. *Sciendum est ergo, Christum non impossibilia praecepere*. In hunc modum Clemens Alexand. lib. 4. Strom. c. 8. Origenes Hom. 9. in Josia, Ephrem serm. de pietate, Polycarpus Epist. ad Philadelp. Macarius Hom. 19. Tertullianus lib. 2. adversus Marcionem, Hippolytus Episcopus & Martyr orat. de mundi cont. *Tunc dicet his, qui erunt à dextris eius: venite, qui legem meam noctu diuque servastis*. S. Augustinus (quem ceteris subjungo) innumeris locis hæc tractat, & docet. Seligam pauca. Lib. de nat. & gratia, c. 43. *Non igitur Deus impossibilia jubet, sed jubendo admonet & facere quod possis, & petere quod non possis*. Eodem libro cap. 69. *Valde bona sunt praecepta, si legitime his utamur: eo quippe ipso, quo firmissimè creditur Deum justum & bonum, impossibilia non potuisse praecepere, hinc admonemur, & in facilibus quid agamus, & in difficilibus, quid petamus, omnia quippe facilia fiunt caritati, cui uni Christi sarcina levis est*. Lib. de peccat. merit. c. 3. *Non praeceperet Deus aliquid, quod esset humana voluntati impossibile*. Eodem libro c. 6. *Dubitare non possumus nec Deum aliquid impossibile homini praecepisse, nec Deo ad optulandum & adjuvandum, quo fiat, quod jubet, impossibile aliquid esse*. In psalm. 56. *Non imposeret hoc Deus ut faceremus, si impossibile judicaret*. Eadem habet serm. 9. de verb. Dom. Lib. de grat. & lib. arb. c. 16. Lib. de spir. & lit. c. 10. & 29. serm. 491. de tempore. Vides Nifani, quàm fallaciter scripseris: *Patres ex puriore antiquitate docuisse, legem Dei servari non posse?* Hoc illud est, quod in Arausicano Concilio cap. 25. Patres docuere his verbis: *Hæc etiam secundum fidem Catholicam credimus, quod accepta per Baptismum gratia, omnes baptizati Christo auxiliante & cooperante, quæ ad salutem pertinent, possint & debeant, si fideliter laborare voluerint, adimplere*. Celebratum hoc Concilium anno Christi DXXXIX.

CCCC 3

contra

contra Pelagianos, docet Baronius, asserentes, legem Dei naturæ viribus impleri posse. Contra Patres, id cum gratiâ Dei adjuvante fieri debere, sanxerunt. Eodem prorsus divino Spiritu Concilium Tridentinum sess. 6. c. 11. Contra hæreticos nostri sæculi decernit: *Nemo autem quantumvis justificatus, liberum se esse ab observatione mandatorum putare debet: nemo temerariâ illâ, & à Patribus sub anathemate prohibita voce uti, Dei præcepta homini justificato ad observandum, esse impossibilia. nam Deus impossibilia non jubet, sed jubendo monet, & facere quod possis, & petere quod non possis, & adjuvat, ut possis. Cujus mandata gravia non sunt, cujus iugum suave est, & onus leve.*

Unum hic Nifanius objicit, idque vulgatum & centies confutatum, Legem videlicet perfecte impleri non posse: idque testimonijs Patrum primo probari vult: Gregorij lib. 5. Moralium c. 8. asserentis: *Ipsa justitia nostra ad examen divinæ justitiæ adducta, injustitia est. Hieronymi deinde ad Critobulum: Hoc quod proposuisti, posse hominem sine peccato esse, si velit, aut verum aut falsum est. Si verum est, ostende quis fuerit? Si falsum? quicquid falsum est, nunquam fieri potest.* R. I. Perfectio legis alia est, quæ excludit peccata mortalia, & hæc ab homine justificato cum gratiâ Dei servari potest, id quod Patres citati docuerunt. Alia est perfectio legis, quæ excludit peccata venialia, & hæc secundum ordinarium modum humanæ vitæ præstari non potest: quemadmodum Pelagiani falsò docebant, posse etiam viribus naturæ ita legem impleri, ut homo sine omni peccato, etiam veniali vivat. & hoc est, quod impugnat D. Hieronymus, & Concilium Tridentinum docet sess. 6. capite citato, hisce verbis: *Licet enim in hac mortali vita, quantumvis sancti & justi in levissima saltem & quotidiana, quæ etiam venialia dicuntur, peccata quandoque cadant, non propterea desinunt esse justi: nam justorum illa vox est & humilis, & verax: Dimitte nobis debita nostra. quo fit, ut justi ipsi eo magis se obligatos ad ambulandum in via justitiæ sentire debeant, quo liberati jam à peccato, servi autem facti Deo, sobriè, justè, & piè viventes, proficere possint per Christum Jesum: per quem accessum habuerunt ad gratiam istam.* Et ratio manifesta est: quia finis Legis est charitas, amicitia cum Deo, & status gratiæ, quæ venialia peccata non tollunt. Hinc alij peccatum mortale simpliciter dicunt esse contra legem, veniale autem secundum quid; alij, mortale esse contra legem & finem legis, veniale verò præter legem.

Ita S. Thomas. Nec aliter illa, quæ ex D. Thoma in cap. 3. ad Galat. adfers, intelligenda sunt, aut quæ ex cæteris fallaciter producis. Ut rectè moneat Pererius in cap. 7. ad Rom. in voce *perfecte æquivocationem cavendam* esse.

Objicit deinde ex Jansenio lib. 3. de Gratia c. 13. Nihil esse in S. Augustini doctrina certius, quàm esse præcepta quædam, quæ hominibus non tantùm infidelibus, sed fidelibus quoque & justis volentibus & conantibus, secundùm præsentem, quas habent vires, sint impossibilia. Re. Jansenio opponimus 1. Concilium Tridentinum suprâ relatum sess. 6. c. 11. *Nemo temeraria illa, & à Patribus sub anathemate prohibita voce uti debet, Dei præcepta homini justificato ad observandum esse impossibilia.* 2. Opponimus auctoritatem Pij V. & Gregorij XIII. Pontificum, à quibus hæc Michaëlis Baij propositio damnata ordine 54. *Definitiva hæc sententia, Deum homini nihil impossibile præcepisse, falso Augustino tribuitur, cum Pelagij sit.* Asserebat nimirum Bajus, Deum homini in natura lapsa præcipere impossibilia, quæ cum Jansenij sit, damnata jam ante est in Bajo. 3. Opponimus sententiam Innocentij X. quæ hæc est: *Aliqua Dei præcepta justis volentibus & conantibus, secundùm præsentem quas habent vires, sunt impossibilia, deest quoque illis gratia, qua possibilia fiant. Quam propositionem temerariam, impiam, blasphemam, & hereticam pronuntiat.* Hæ Concilij & Pontificum sententiæ nobis satis sint. De cætero lege auctores, à quibus illæ quinque Jansenij propositiones ad amussim refutatz sunt.

Cætera, quæ injicis frivola, aut frigida, aut falsa sunt, nec digna quæ refellantur. tantùm hoc agis, ut horridam illam ac impiam Lutheri & novatorum doctrinam de *ἀδυναμία*, & impossibilitate, de libertate & obedientia legis, pallies; quererisque à Jesuitis hanc calumniam vobis imponi. Non hoc Jesuitæ tantùm faciunt, sed Concilium Tridentinum, & cum eo omnes Catholicæ Ecclesiæ doctores. Et quæ profers, tam involuta sunt & hiulca, & heterodoxa, ut nec ipse videaris intelligere quid dicas. Modò enim dicis, nos à legis obedientia non *in totum*, sed *in tantum* esse liberatos, & illud *in tantum* dicis intelligi debere, i. quoad *justificandi ἀδυναμίαν, & impotentiam, supposito lapsus interveni.* Quasi verò hîc agatur de justificatione primâ, quæ gratis fit per Sacramenta

mortuo-

mortuorum, *Baptismum* videlicet, & *Pœnitentiam*: *Principium enim meriti non cadit sub meritum*. At quaestio hic est, an homo iustus possit cum gratia divina servare mandata Dei, augere iustitiam, & mercedem vitae aeternae accumulare, hoc vos pernegatis, secus quam Catholica Ecclesia doceat. Sanè Christus ut consuleret infirmitati & saluti hominum, Pœnitentiae Sacramentum instituit, per quod è statu peccati homo rediret in statum gratiae. & hoc Sacramentum vos lapsis sustulistis, ne redire possint in gratiam. Quomodo non ab lege absolvis homines, qui contra legem Christi docetis tot haereses? 2. dicis vos liberatos esse à maledicto Legis, itane à maledicto Legis liberi estis, qui legem docetis non posse servari? & violatâ Lege omnia maledicta Legis trahitis in capita & damnationem hominum? 3. Dicis vos à rigore Legis liberatos esse, contra quam Christus docet Matth. 5. v. 17. *Non veni solvere legem, sed adimplere*. In quo tu tamen maledictum Legis ponis, nescio quid infanius à te dici potuerit. Quid enim Christus ab eo versu usque in finem capitis aliud docet? quam velle se praecepta naturalia & moralia absolvere, perficere, & exornare etiam addendo consilia, nova Sacramenta, & uberiores gratias, ipsamque deinde legem moralem, quam ordine explicat, supra iustitiam Pharisaëorum multò exactius sanctiusque, non solum quoad actus externos, sed internos servari? quæ si tu ad *maledictum* Legis & laxitatem mandatorum Dei trahere velis, *maledictus* sanè tu nobis Legis interpret es. Conclusio tuatandem hæc est. Lutheranis est libertas à lege, non licentia. Imò summa licentia vobis est: nam Baptismus ex doctrina Lutheri absolvit vos ab omni lege. Deinde justificatio impletioque Legis ex doctrina Lutheri per solam fidem habetur, quæ facit ut nulla peccata, quantumvis enormia contra Decalogum, vobis imputentur. Et quæ non peccandi licentia ex hoc haeresis vestrae principio? Judæis exprobat S. Stephanus Act. 7. *Acceperitis legem in dispositione Angelorum, & non custodistis*. Aut ut Apostolus ad Galat. 5. *Data vobis est lex ordinata per Angelos in manu Mediatoris*. nimirum Moyfi. Nos ex ore & manu ipsius Christi veri Mediatoris accepimus legem, *qui melioris Testamenti est Mediator, quod in melioribus repromissionibus est sancitum*. Hebr. 8. Et vos heterodoxi legem tam sanctè præscriptam, tam dilucidè à Christo & Apostolis explicatam, tot martyrum sanguine obsignatam, tot Sanctorum exemplis, & testimonijs confirmatam, non modò quod transgresso-

gressorum liberè violatis, sed quod hæreticorum est, impiè docetis, servari non posse. Nos cum S. Hieronymo in explic. Symboli, & S. Augustino serm. 191. *Execramur blasphemiam eorum, qui dicunt impossibile aliquid à Deo esse præceptum, & mandata Dei non à singulis, sed ab omnibus in commune posse servari.*

Relatis Patrum sententijs res poscit, ut & Caroli Magni iudicium jungamus, ad hunc enim provocatum est.

Caroli Magni iudicium de observatione mandatorum Dei.

Adversarius nihil ex Caroli Magni testimonijs produxit, præter pseudo-Carolinos libros, nos igitur vera ex veris Carolinis constitutionibus sistamus. quando in Capitularibus Caroli Magni, & Synodis Carolinis nihil frequentius commendatur, quàm ut pueris & omnibus Christianis tradatur *oratio Dominica, Symbolum fidei, & lex Decalogi* à Deo præscripta, quæ fundamenta dicit esse Christianæ religionis; non ut speculativè sciantur, sed practicè exerceantur. Hinc Patres in Concilio Aquisgranensi anno Christi 789. habito, ordiendo à primo Decalogi præcepto, singula exponunt, quæ & Carolus observari voluit, diversisque ab eo legibus, in Capitularium libris confirmata reperias, gravissimis etiam pœnis in transgressores constitutis: ut tyrannum facere necesse sit Carolum Magnum, si quis dixerit leges à Deo præscriptas servari non posse, quas ille tam severis pœnis, & plerumque capitalibus supplicijs exegit. Pauca recitemus ex multis.

Lib. 6. Capitularium cap. 28. *Qui immolat dijs occidatur.* Et quæ non supplicia Francorum Annales in perfidos & perjuros toties Saxones, relapsosque à Baptismo ad idololatriam referunt? Quod deinde in Capitulari pro partibus Saxoniarum multo severius sancitur can. VII. *Si quis deinceps in gente Saxonum inter eos latens, non baptizatus, se abscondere voluerit, & ad Baptismum venire contempserit, paganusque permanere voluerit, morte moriatur.* Lib. 6. cap. 100. *Si quis quolibet modo blasphemiam in Deum jactaverit, ab Episcopo vel Comite ipsius pagi carcere mancipetur ad satisfactionem, & publica pœnitentiâ mulctetur.*

DDDD

Lib. 7.

Lib. 7. cap. 285. *Qui Mathematicos, Ariolos, Aruspices, Vaticinatores consulit, cum eo qui responderit, capite puniatur.*

Lib. 6. cap. 7. *Qui percusserit Patrem suum, aut matrem, morte moriatur.* Cap. 8. *Qui maledixerit Patri suo, vel matri, morte moriatur.*

Lib. 7. cap. 200. *Die Dominico à rurali opere, id est, ab aratro, vinea, sectione messis, excussione, alijsque servilibus censibus abstinendum; secus qui fecerit, non in laicorum districtione, sed in Sacerdotis castigatione consistat. Contrà jubet Carolus tot legibus, ad Missam & verbum Dei audiendum convenire.*

Lib. 6. c. 1. *Quicumque effuderit sanguinem humanum, fundetur sanguis illius.* Cap. 5. *Qui hominem percusserit volens occidere, morte moriatur.* Cap. 26. *Maleficos non patiaris vivere.*

Lib. 6. cap. 36. *Qui mœchatus fuerit cum uxore alterius, & adulterium fecerit cum conjuge proximi sui, morte moriantur & mœchus & adultera.* Cap. 32. *Homo si dormierit cum muliere fornicando, vapulabunt ambo.* Lib. eodem c. 32. *Fornicatio laqueus mortis & puteus inferni, & vorago perditionis dicitur, ac merito ob id punienda.*

Lib. 7. cap. 184. *Qui contra legem furtum perpetravit, secundum legem moriatur.* Lib. 6. cap. 113. *Si quis Ecclesiam per sacrilegium violaverit, capitali sententiâ vindicetur.*

Lib. 6. c. 127. *Si quis Episcopo vel alijs ministris sanctæ Ecclesiæ injuriam fecerit, jubemus eum tormentis subjici. Si sancta Oratoria, vel divina ministeria conturbaverit, vel Litaniam everterit, capitali supplicio subjaceat; si autem contumeliam tantum fecerit, tormentis, & exilio tradatur.*

Lib. 6. cap. 325. *Sub pœna capitali, sacrilegia, adulteria, prædationes, vastationesque à quibuscunque fieri prohibemus. Nam ut sacra Scriptura ait: neque sacrilegi, neque adulteri, neque prædones, vel vastatores, qui sunt raptores, regnum Dei possidebunt. Quid verò de alijs Sacrilegijs Carolus?*

Lib. 6. c. 308. *Nullus, sicut Canones Ecclesiastici prohibent, Deo devotam virginem, nullus sub religionis habitu consistentem, sive viduitatis continentiam professam, vel sui proximam generis &c. illicito connubio, aut vi, aut consensu, accipiat conjugem. Quia nec verum poterit esse conjugium, quod à meliori proposito deducitur ad deterius, & sub falsi nominis copulâ, incestivâ pollutione, & fornicationis immunditiâ perpetratur. Hoc verò*

nefari

nefas si cuiuslibet sexus homines agere tentaverint, etiamsi nullus accusator sit, omnimodis separati exilio perpetuo relegentur. Cap. 309. Scire vos convenit, quia blasphemiam Deo irrogat, qui cum Deo sacrata, vel cum velata femina se commaculat. Cap. 311. Sacrarum virginum violatores sacrilegi, & juxta Apostolum, filij perditionis esse noscuntur, quos Ecclesia merito puniat. Cap. 319. Jubemus omnes scire, omnibusque populis Sacerdotes predicare, atque sub pœna sacrilegij denuntiare, quantum malum & quam maximum flagitium sit cum Deo devotis fœminis, viduis, vel virginibus, sive cum velatis, sive cum Deo devotis, maximèque cum Sanctimonialibus, & sacratis Deo virginibus, vel viduis, tam in monasterijs, quàm extra commisceri. Nam hoc peccatum duplex esse, non dubium est. Quid ad hæc Lutherus vester? Probabitne has Caroli leges, quibus damnatus antequam natus? verum, cum his alijsque Ecclesiæ legibus se obnoxium videret, cui mirum, quòd ad conscientiam quoquo modo sopiendam, hominem Christianum ab omni prorsus lege, tam divinâ quàm Ecclesiasticâ liberum pronuntiarit? Pleni sunt Capitularium libri de his sacrilegijs, de raptu viduarum, sponсарum, conjugum, de cæteris vitijs, & flagitijs, in quæ tot pœnæ, & supplicia capitalia constituta sunt; qualia & in Capitulari pro partibus Saxoniz à Ferdinando Episcopo nostro Româ ex bibliotheca Vaticana allata, promulgataque legis, inter quæ etiam can. III. hæc Caroli lex: *Si quis sanctum quadragesimale jejunium pro despectu Christianitatis contempserit, & carnem comederit, morte moriatur.* Et quis major despectus Quadragesimæ, quàm ex ea hæresin facere? docereque Christianos nullo hujus jejuniij præcepto obligari?

Quid nunc tibi videtur Nifani? Liberumne Christianum hominem ab omni Lege censuit Carolus Magnus? aut legem servatu impossibilem docuit cum Luthero & novatoribus, qui tam severe in transgressores animadverti voluit? & tot præterea legibus ab Apostolis, Concilijs, & Patribus præscriptis, Clerum, Religiosos, & populum ad legem Dei conformavit? Non ob politicam, ut fingitis, disciplinam, sed ne ira Dei provocetur transgressione mandatorum Dei, æternæque salutis jacturam faciant prævaricatores. Hinc toties repetit illud Apostoli ad Galat 3. *Manifesta sunt opera carnis, &c. Quoniam qui talia agunt, regnum Dei non consequentur.*